

Udkomne Bøger.

Næringsmiddelindustrien m. v. Statistiske Meddelelser, IV. R., 30. B.

1. H. Udgivet af Statens statistiske Bureau. 80 Sider. 75 Øre.
(G. B. N. F. Kjøbenh.)

I Forbindelse med den Haandværks- og Industritælling, der fandt Sted i 1906, blev der tilvejebragt Oplysninger fra forskellige Industrier om de producerede Varers Art, Mængde og Salgsværdi, de benyttede Arbejdsmaskiner m. v. De saaledes indsamlede specielle Produktionsoplysninger agter Statens statistiske Bureau at udgive i en Række Hefter, hvert omfattende en Gruppe af beslægtede Fag. Første Hefte beskæftiger sig med Erhverv, der omfatte Næringsmidler, og blandt disse Erhverv indtage selvfølgelig de, der bearbejde Landbrugets Produkter, en fremtrædende Plads. Her findes saaledes Oplysninger om Antallet, Arbejdsstyrken, Maskinellet, Produktionens Størrelse, Beliggenheden i de forskellige Landsdele, Omsætningen m. v. vedrørende Møller, Sukkerfabrikker, Slagterier, Mejerier, Konserver- og Frugtvinfabrikker.

Kapitelstakster for Afgrøden m. v. 1908. Statistiske Meddelelser,

IV. R., 29. B. 3. H. Udgivet af Statens statistiske Bureau.
9 Sider. 15 Øre. (G. B. N. F. Kjøbenh.)

Beretning om Foreningen af jyske Landboforeningers 34. Delegeretmøde i Aarhus den 6. og 7. November 1908, samlet af Foreningens Sekretær. Ikke i Boghandelen. (Aarhus.)

Meddelelse til de Mejerier, som deltog i »de sammenhængende Rækker af Smørudstillinger« ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Laboratorium for landøkonomiske Forsøg, indeholdende: Aarsoversigt over Smørudstillingerne for 1908. 42 Sider i Kvart. Ikke i Bogh. (Kjøbenh.)

Svinehold og Flæskeproduktion paa mindre Gaarde. Af Joh. J. Hirsch. 2. Oplag. 88 Sider. 1 Kr. (Grøndahl & Søns Forlag. Kristiania.)

- Beretning** om Landboforeningernes Virksomhed for Planteavl paa Sjælland 1908. Samlet og bearbejdet af De samvirkende sjællandske Landboforeningers Planteavlsudvalg ved *O. H. Larsen*. 352 Sider. Beretningen er ikke i Boghandelen, men faas ved Henvendelse til Fællesforeningernes Kontor, Stormgade 8, Kjøbenhavn.
- Konsulentberetning** for 1907 og 1908 af *S. P. Petersen*. Afkomsundersøgelser af de lokale Konsulenter. Referat af Kvægavlsmødet 1908. 128 Sider. 50 Øre. (Foreningen af jyske Landboforeninger. Aarhus.)
- Stambog over Heste af jysk Race.** Hingste XV. Af *J. Jensen*. 47 Sider. 1½ Kr. indb. (De samvirk. d. Landboforeningers Forretningsudvalg. Aarhus.)
- Stambog over Heste af jysk Race.** Hopper IX. Af *J. Jensen*. 312 Sider. 2 Kr. indb. (De samvirk. d. Landboforeningers Forretningsudvalg. Aarhus.)
- Stambog over Tyre af jysk Race.** XVI. Af *A. Appel* og *S. P. Petersen*. 133 Sider. 1½ Kr. indb. (De samvirk. d. Landboforeningers Forretningsudvalg. Aarhus.)
- Fuldblodshingsten St. Simon.** Af *Laurits Jørgensen*. 27 Sider. 1½ Kr. (Vilh. Trydes Forlag. Kjøbenh.)
- Beretning** om Virksomheden i De samvirkende Landboforeninger i Sjællands Stift i Aaret 1908. Udarbejdet af *A. P. Jensen*. Ikke i Boghandelen. (Kjøbenh.)
- Landmaaling.** Af *O. Laake*. 83 Sider. 1 Kr. 60 Øre indb. (Grön-dahl & Søns Forlag. Kristiania.)
- Dyrkningsforsøg** med indenlandske Stammer af Køkkenurter. Ved Det jyske Haveselskabs Forsøgsudvalg. Udarbejdet af *W. Riedel*. 43 Sider. 50 Øre (Det jyske Haveselskab, Aarhus.)
- Beretning** om Statsdyrskuekommissionens Virksomhed i Aaret 1908. Udgivet paa Landbrugsministeriets Foranstaltning af Statsdyrskuekommissionen ved dens Sekretær, cand. iur. *Knud Valloe*. I. Statshingsteskuerne og Hesteavlscentrene. 298 Sider. Ikke i Bogh. (Kjøbenh.)
-

Mindre Meddelelser.

Den lavere Landbrugsundervisning i Sverige gives som bekendt for Tiden dels i »Landtbruksskolor«, der ere henlagte til Landejendomme og i hvilke Eleverne under deres 2-aarige Ophold faa baade theoretisk og praktisk Undervisning, dels i »Landtmannaskolor«, paa hvilke der gives theoretisk Undervisning i et 5—6 Maaneders langt Vinterkursus; disse sidste Skoler staa som Regel i nøje Forbindelse med Folkehøjskolerne. — I Juni Maaned 1907 nedsatte den svenske Regering en Kommission for at overveje Spørgsmaalet om en Omordning af den lavere Landbrugsundervisning, og denne Kommission har nu efter 1½ Aars Arbejde afgivet en udførlig Betænkning, der bl. a. bringer Forslag om, 1) at Undervisningen for Husmænd — *småbrukarundervisningen* — udvides og omorganiseres, 2) at der ved Siden af de nuværende »Landtmannaskolor« oprettes »landtmannaskolor litt B.«, i hvilke der ikke skal kræves andre Forkundskaber end de, der erhverves i Folkeskolen, 3) at der indrettes Landhusholdningsskoler for Landkommunernes unge Kvinder, i hvilke de skulle uddannes til dygtige Husmødre, endelig 4) at der med Bibeholdelse af et mindre Antal praktisk-theoretiske »Landtbruksskolor« finder en Omordning af disse Skoler Sted til betydelig større Anstalter med en samlet theoretisk Undervisning, der gives dels i 1-aarligt og dels i 2-aarligt Kursus.

Der kan paa nærværende Tidspunkt, da det ikke vides, om de fremsatte Forslag blive henlagte, ændrede eller gennemførte, ikke være Tale om her at komme nærmere ind paa Betænkningen. Kun skal det fremhæves, at Kommissionen i Overensstemmelse med det under 2) fremsatte Forslag fremhæver Betydningen af, at Undervisningen i Folkeskolen paa Landet ændres i mere praktisk Retning, saaledes at der bliver lagt særlig Vægt paa at meddele Børnene saadanne Kundskaber, som kunne være af Betydning for dem som vordende Landbrugere. Kommissionen foreslaar derfor, at Lærebøgerne skulle udarbejdes efter andre Principper end hidtil, og at Læruddannelsen ordnes paa en saadan Maade, »at Folkeskolens Lærere komme i Besiddelse af de nødvendige Forudsætninger

for ved deres Undervisning hos Eleverne at vække og vedligeholde Interessen for Landbruget og hvad dermed staar i Forbindelse«. — Som bekendt er der ogsaa hos os Ønsker fremme om at faa Undervisningen i Folkeskolen paa Landet ændret saaledes, at den tager mere Hensyn end hidtil til Børnenes fremtidige Gerning ved Landbruget.

God Arkitektur paa Landet. I Februar Maaned foranstaltede »Akademisk Arkitektforenings Tegnehjælp« i Kjøbenhavn en Udstilling af Tegninger, der havde været benyttede til Bygninger paa Landet: Husmands- og Arbejderhuse, Lærerboliger, Gymnastikhuse etc. Disse Tegninger vare alle tiltalende. Her var ikke Tale om Finesser eller særlige Udsmykninger, men om ved Hjælp af jævne og billige Midler at skabe en Bygning til Glæde for Øjet og praktisk af Indre. Det er jo ikke Anvendelsen af de store Midler, der gør en Bygning til god Arkitektur; det ligger i noget andet, uafhængigt af ydre Pynt, i de rette, gode Forhold, i en Dørs, et Vindues velafvejede Form og velberegne Plads, i alt det, som, naar det skal være, kan faas uden Penge.

Denne Udstilling var et Led i Arkitektforeningens Bestræbelser for at lære Befolkningen at forstaa, at et Mejeri, en Bondegaard, et Husmandshus godt kan være praktisk indrettet og samtidig bygget saaledes, at dets Ydre er smukt. For at bidrage til, at god Arkitektur kan vinde Udbredelse paa Landet, har Foreningen nu aabnet en Tegnestue, hvor mindre bemidlede ville kunne faa saglig Hjælp ved Opførelsen af Nybygninger. »Vi haabe — hedder det i et af Foreningen udsendt Opraab — derved at kunne naa til efterhaanden at dæmme op mod det upraktiske og uskønne Smaabyggeri, der nu finder Sted Landet over. Vi ønske gennem denne Tegnestue, for et meget ringe Vederlag, eller gratis, 1) at skaffe Smaakaarsfolk Tegninger til billige, men praktiske og sunde Huse, der passe for den enkeltes Ønsker og Midler, saa det kan blive venlige og hyggelige Hjem, 2) at rette Tegninger, der i Forvejen ere udførte, og 3) at yde Vejledning ved gratis at besvare alle Forespørgsler. Vi anmode Dem derfor om at arbejde sammen med Arkitektforeningen i denne Sag, ved paa Deres Egn at henlede Opmærksomheden paa denne Tegnestue, naar De hører, der er Planer oppe om mindre Nybyg-

ninger. Vi bede Dem om stadig at virke for Kendskaben til og fremme Brugen af denne Tegnestue, ved overalt at underrette om, at alle Forespørgsler ville blive besvarede og hver nødvendig Vejledning givet ved skriftlig Henvendelse til »Akademisk Arkitektforenings Tegnehjælp«, Helgolandsgade Nr. 5, Kjøbenhavn.«

Det er en smuk og praktisk Opgave, Arkitektforeningen her har stillet sig. Man bør yde den Tak og Anerkendelse for det Arbejde, den offervilligt har paataget sig for at bidrage sit til at gøre Nybygninger paa Landet praktiske og smukke.

Tvungen Undervisning i Fortsættelsesskolerne paa Landet i Hannover er bleven indført ved en Lov af 25. Januar 1909. Loven har kun én Paragraf, der er saalydende:

»Ved en Kommunes statutariske Bestemmelse kan der for de ikke længer skolepligtige, men endnu ikke 18 Aar gamle Mandspersoner stiftes en Forpligtelse til i 3 efter hverandre følgende Vinterhalvaar at besøge en Fortsættelsesskole paa Landet.

I Statutterne dels fastsættes de til Gennemførelsen af denne Forpligtelse nødvendige Bestemmelser, særlig de, der angaa saa vel Opfyldelsen af de skolepligtiges regelmæssige Skolebesøg som de Forpligtelser, der paahvile dissers Forældre, Formyndere og Arbejdsgivere, dels gives de Forskrifter, ved hvilke Fortsættelsesskolens Indretning og Elevernes passende Opførsel sikres. For den ved den statutariske Bestemmelse begrundede Forpligtelse til at møde i en Fortsættelsesskole ere de fritagne, som have erhvervet Ret til den enaarig-frivillige Militærtjeneste, som besøge en Lavs-, Fag- eller anden Fortsættelsesskole eller der faa en tilsvarende Undervisning, saafremt dette Skolebesøg eller denne Undervisning anerkendes af den højere Administration som en tilstrækkelig Erstatning for den almindelige Undervisning i Fortsættelsesskolen. Fastsættelsen af yderligere Undtagelser er tilladt i Statutterne.

Undervisning maa ikke finde Sted om Søndagen.

Den, der overtræder de foranstaaende Bestemmelser eller de statutariske Bestemmelser, straffes med en Pengebøde paa 20 Mark eller, i Tilfælde af Uformuenhed, med Fængsel i indtil 3 Dage.«

Den norske Salpeterindustri Udvikling. Generaldirektør *S. Eyde* holdt om nævnte Emne fornylig i Kristiania et Foredrag, af hvilket det fremgaar, at der hidtil er anvendt 22 Mill. Kr. i den norske Salpeterindustri. Naar dennes samtlige Anlæg ved Udgangen af 1910 ere færdige, vil der være medgaaet 54 Mill. Kr. »Med den Mulighed for Øje i Løbet af 10 Aar at kunne udnytte Fosser paa ialt 500,000 Hestekræfter, ville vi — udtalte Foredragsholderen — kunne producere 300,000 Tons Norge-Salpeter aarlig. Chile, som for Tiden producerer 1.8 Mill. Tons aarlig, vil om 10 Aar antagelig aarlig kunne udføre 2.5 Mill. Tons. Vår Produktion, 300,000 Tons til en Værdi af 45 Mill. Kr., vil altsaa udgøre kun 12 pCt. af Chiles Produktion. Begge kunne derfor godt bestaa ved Siden af hinanden.« I 1908 havde Produktionen paa Notodden en Værdi af ca. 2 Mill. Kr.

Undersøgelser over den Indflydelse som Jordens Vandindhold udøver paa Planternes Udvikling. Af *F. Preul* er der fornylig*) offentliggjort Resultaterne af nogle ret omfattende Undersøgelser (Karforsøg) over den Indflydelse, som Jordens Vandindhold udøver paa Sommerhvedens Udvikling. Til Forsøgene anvendtes saavel næringsstoffattig som næringsstoffrig Jord. Den udsaaede Hvedesort var *Kirsches Squarehead* Sommerhvede. De vigtigste Resultater af disse Undersøgelser vare følgende:

Planternes Vandforbrug til Produktion af et Gram Tørstof er paa den næringsstoffrige Jord betydelig mindre end paa den næringsstoffattige.

En vedvarende høj Fugtighedsgrad giver en høj Kornprocent. En lav Kornprocent tyder i Almindelighed hen paa en Tørhedsperiode efter i Begyndelsen gunstige Fugtighedsforhold. Særlig stærkt træder dette Forhold naturligvis frem, naar Tørkeperioden falder sammen med Tiden for Kærnedannelsen.

Gramvægten (Vægten af 1000 Korn) forøges betydelig ved Vandtilførsel i en sen Vegetationsperiode (særlig omkring 15. Juni).

I Almindelig er saavel Kornets som Straaets Kvælstofind-

*) Journal für Landwirtschaft 1908. Bd. 56, S. 229—271.

hold større paa den næringsstofrige end paa den næringsstoffattige Jord. — Ved konstant lav Fugtighedsgrad var Kornets Kvælstofindhold betydelig lavere end ved konstant jævn Fugtighedsgrad.

Vandtilførsel paa et sent Vegetationsstadium forøger for den magre Jords Vedkommende i betydelig Grad Kornets Kvælstofprocent. Ved den næringsstofrige Jord træder dette Forhold ikke saa stærkt frem. Indtræder der Vandmangel i den sidste Del af Vegetationsperioden, aftager for begge Jordernes Vedkommende Kornets Kvælstofprocent.

Ved høj Jordfugtighed i Begyndelsen af Vegetationsperioden og en paafølgende Tørhedsperiode, dannes der Kærner med en ringe Kvælstofprocent. Dette Forhold træder des stærkere frem, jo fattigere Jorden er paa Plantenæring.

Tilførsel af Vand i den sidste Del af Vegetationsperioden har for begge Jorders Vedkommende bevirket en betydelig Forøgelse af Halmens Kvælstofindhold.

Harald R. Christensen.

Forsøgsstation for Fjerkræavl i Norge. I Norge har Stortingets Landbrugskomite indstillet til Bevilling i Aar paa Foranledning af Direktøren for Norges Landbohøjskole et Beløb af 3000 Kroner til Indretning af en Forsøgsstation for Fjerkræavl ved nævnte Skole. Under Debatten i Stortinget udtaltes der fra flere Sider, at det vilde være ønskeligt, om der snarest mulig kunde blive truffet en Ordning, hvorved der kunde gives Undervisning i saavel Fjerkræavl som dermed beslægtede Bierhverv ved nævnte Skole. Forøvrigt er det Tanken, at der først og fremmest anlægges og indrettes et tidssvarende praktisk Hønseri, der tillige kan tjene som Øvelsesmateriale ved Undervisningen samt danne et Mønster til Efterligning. Undervisningen vil da utvivlsomt ikke alene komme til at omfatte Højskolens faste Elever, men ogsaa staa aaben for andre, der da kunne melde sig som Deltagere i særlige Kursus, der tænkes afholdt i Fjerkræavl og andre af Landbrugets Bierhverv.

W. A. Kock.

Indkomst- og Formueskatten i Aaret 1908—09. Statens statistik Bureau har udsendt et Hefte, der behandler Ansættelserne til Indkomst- og Formueskatten i Skatteaaret 1908—09. Det

samlede Skattebeløb*) udgjorde i dette Aar 10.241.000 Kr., hvad der er noget over $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. mere end i det foregaaende Skatteaar. Siden Skatteaaret 1904—1905, da Indkomst- og Formueskatten første Gang paalignedes, ere Skattebeløbene stegne med i alt $1\frac{1}{3}$ Mill. Kr. Særlig stærk var Stigningen i Aarene 19^{05/06}—19^{07/08}, medens den kun var ringe i det sidste Aar. De udmærkede Konjunkturer, som vare fremherskende her som i Udlandet i Aarene 1905—06—07, gav sig Udtryk i den stærke Stigning i Indkomstskattebeløbet, medens man maaske allerede finder et Udtryk for Tilbageslaget i den ringe Stigning for Skatteaaret 1908—09.

I Modsætning til hvad Tilfældet var forrige Aar, viser det sig, at Skatteevnen hos Skatteyderne gennemsnitlig set er blevet ringere i Løbet af Aaret 1908—09. Dette skyldes dog udelukkende Forholdene i Byerne og da navnlig i Hovedstaden; paa Landet er der Fremgang i det gennemsnitlige Skattebeløb for Indkomsts kattens Vedkommende og i Jyllands Landdistrikter ogsaa for Formueskatten. Dette hænger vel tildels sammen med, at ligesom en økonomisk Opgangsperiode først gør sig gældende i Byerne, vil Tilbagegangen ogsaa mærkes først i disse.

Følgende Tabel belyser Velstandsforholdene i By og paa Land. Den samlede Indkomst og den samlede Formue udgjorde i 1908—09 *pr. Skatteyder*:

	Samlet Indkomst	Samlet Formue
	Kr.	Kr.
I Hovedstaden	2473	38.757
- Provindsbyerne	1894	15.791
- Øernes Landdistrikt . . .	1814	17.693
- Jyllands Landdistrikt . .	1491	11.547

*) Jvnfr. Statistiske Meddelelser, IV. R. 29. Bind 2. Hefte.